Statsforvalteren i Oslo og Viken

Vår dato: 04.06.2024
Vår ref: 2019/51919
Deres dato:
Deres ref:

NORTURA SA AVD HÆRLAND
Sloraveien 60
1878 HÆRLAND

Saksbehandler, innvalgstelefon
Martina Vestgård, 69247517

Vedtak om revidert tillatelse etter forurensningsloven for Nortura SA avd Hærland til næringsmiddelindustri i Sloraveien 60, Hærland i Indre Østfold kommune

Statsforvalteren i Oslo og Viken har ferdigbehandlet sak om revisjon av tillatelsen for Nortura SA avd Hærland, og gir revidert tillatelse til eksisterende virksomhet med slakt og foredling av kylling og kalkun i Sloraveien, Hærland i Indre Østfold kommune. Tillatelsen omfatter også virksomhet med foredling av kjøtt fra svin, storfe og lam som driftes av Norfersk AS og utvinning av protein og fett ved enzymatisk hydrolyse av skjærebein fra kylling og kalkun som driftes av Bioco AS.

Vi gir midlertidig unntak fra BAT-AEL for totalnitrogen i utslipp til vann til 31.12.2033.

Tillatelsen med tilhørende vilkår følger vedlagt.

Statsforvalteren fatter vedtak om gebyr på kr 262 100,- for behandling av saken.

Vedtaket om tillatelse og gebyrfastsettelse kan påklages av berørte parter eller andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker.

Vi viser til informasjon om virksomheten og søknad om unntak fra BAT-AEL mottatt 03.02.2023, tilleggsopplysninger og søknad om unntak fra BAT-AEL mottatt 16.08.2023 og 28.02.2024, og sakens øvrige dokumenter.

Bakgrunn

Statsforvalteren skal revidere tillatelsen etter forurensningsloven til Nortura SA avd Hærland. Dette skal gjøres i tråd med kravene i EUs industriutslippsdirektiv og forurensningsforskriften kapittel 36. Statsforvalteren vil endre tillatelsens vilkår om utslipp til vann for å ivareta EU's utslippsgrenser for næringsmiddelindustri. På grunn av at tillatelsen er mer enn ti år gammel vil vi også vurdere om det er behov for andre endringer.

Informasjon om virksomheten og bedriftens forslag til grenseverdier

Eksisterende tillatelse er gitt 01.04.2009 og er sist endret 07.02.2019. Den omfatter aktiviteter som driftes av Nortura SA avd Hærland, Norfersk AS og Bioco AS på Sloraveien 60, gnbr. 293/15 i Indre Østfold kommune, heretter benevnt «anlegget».

Hovedaktiviteten til Nortura SA avd Hærland, heretter Nortura Hærland, er slakting og foredling av kylling og kalkun. Videre har de aktiviteter som grill, pakking og ekspedisjon. Norfersk AS produserer forbrukerpakket rått kjøtt av storfe, svin og lam. Bioco AS utvinner protein og fett fra skjærebein fra kylling og kalkun i en hydrolyseprosess. Produktene kan deles inn i hovedfraksjonene proteiner, fett og sediment. Eksisterende tillatelse er for slakt: 86 000 tonn per år, kjøttvarer: 90 000 tonn per år, og behandling av skjærebein: 15 000 tonn råstoff per år.

Nortura SA er eier eller deleier i alle bedriftene. Dagens tillatelse er en felles tillatelse for alle aktivitetene på området og Nortura SA avd Hærland har opplyst at bedriftene fortsatt ønsker en felles tillatelse med Nortura SA avd Hærland som ansvarlig.

Anlegget på Sloraveien 60 medfører utslipp til vann og utslipp til luft, støy og lukt.

Kartlegging av støy fra anlegget er gjennomført i 2023. Utredningen konkluderer med at grenseverdi i eksisterende tillatelse på 55 dB L_{den} overholdes. Den anbefaler videre at det i en ny tillatelse settes grenseverdier gitt som ekvivalente lydnivåer på hhv. 55 dB for dag, 50 dB for kveld og 45 dB for natt, og viser at også disse vil overholdes.

Prosessavløpsvann fra alle bedriftene på anlegget renses i renseanlegget til Nortura Hærland, før påslipp til kommunalt avløpsnett. Det er kullfilter på avtrekk fra renseanlegget for å redusere lukt.

Avløpsvannet føres videre i kommunalt avløpsnett og renses i Mysen avløpsrenseanlegg før utslipp i Mysenelva. Mysenelva er en del av vannforekomsten Hæra-Lekumelva.

Produksjonen av kjøttprodukter ved anlegget er omfattet av BAT-konklusjoner for næringsmiddelindustri (Food, Drink and Milk Industries) fra EU. BAT-konklusjonene inneholder blant annet forpliktende grenseverdier (BAT-AEL) for utslipp til vann. Nortura Hærland har sendt inn en redegjørelse om hvordan anlegget driftes i forhold til BAT-konklusjonene, og har supplert med en særskilt redegjørelse for utslipp til vann.

Nortura Hærland har den 30.09.2021 foreslått følgende grenseverdier for utslipp til vann:

Tabell 1

Komponenter	**Verdi**
KOF mg/l	400
Suspendert stoff (SS) mg/l	55
Total nitrogen (Tot-N) mg/l	60*
Total fosfor (Tot-P) mg/l	20
BOF_5 kg/døgn (årsmiddelverdi)	270
Fett kg/døgn (ukemiddelverdi)	200
Vannmengde m^3 (maks per døgn)	1920 m^3
Temperatur °C	25
pH	6-9

*oppgitt i søknad om unntak fra BAT-AEL datert 01.02.2023

Aktivitetene med slakt av kylling og kalkun, og enzymatisk hydrolyse av skjærbein, er omfattet av BAT-konklusjoner for slakteri og animalske bi- og/eller spiselige co-produkter som er nylig vedtatt og ble publisert i EU 18.12.2023.

Høring

Statsforvalteren i Oslo og Viken har sendt saken på høring i perioden 19.06.2023 til 18.08.2023. Informasjon om saken er også lagt ut på Statsforvalteren sine nettsider, samt offentlig kunngjort i Smaalenenes avis.

Vi har mottatt en høringsuttalelse, den er fra Indre Østfold kommune. Nedenfor gjengis en oppsummering av høringsuttalelsen:

Indre Østfold kommune tar opp at det skal være overvåking av overløp slik at kommunen automatisk varsles når det skjer et overløp. Kommunen vil opprettholde en grense på 80 m^3 per time som er gitt i dagens påslippsavtale. Kommunen vil ikke tillate høyere temperatur enn 20 grader inn på det kommunale ledningsnettet ved normal drift, men kan akseptere opptil 25 grader i sommermånedene.

Når det gjelder rensing av nitrogen uttaler kommunen at det kan medføre driftsforstyrrelser dersom Nortura Hærland sender for rent avløpsvann til Mysen renseanlegg.

Videre skriver kommunen at Nortura Hærland har høye verdier på sulfat, noe som sammen med høy temperatur på vannet øker H_2S-gass. De vil i en ny påslippsavtale sette strengere krav til sulfat.

Høringsuttalelsen fra kommunen ble sendt Nortura Hærland for kommentarer den 18.09.2023. Nortura Hærland har ikke sendt noen kommentarer til høringsuttalelsen.

Søknad om utsatt frist for overholdelse av BAT-AEL grenseverdier

Det har kommet frem at virksomheten på nåværende tidspunkt ikke klarer å overholde alle BAT-AEL-grenseverdier. Nortura Hærland har derfor sendt søknad om unntak for utsatt frist for å overholde grenseverdien for totalnitrogen. Bedriften søkte den 01.02.2023 om utsatt frist til 2033 for nitrogen i utslipp til vann. Statsforvalteren varslet avslag på fristutsettelse til 2033 i brev den 16.06.2023 og ba samtidig bedriften om informasjon for å kunne vurdere utsatt frist til senest 31.12.2026. Nortura Hærland sendte den 16.08.2023 inn søknad om utsatt frist til 31.12.2026 med informasjon til grunnlag for vurderingen.

I januar 2024 mottok Statsforvalteren ny informasjon fra Nortura Hærland om tiltak for å redusere nitrogenutslipp, konkretisering av planene for nytt kommunalt renseanlegg i Indre Østfold kommune og kostnader for eget nitrogenfjerningstrinn ved Nortura Hærland.

Statsforvalteren har sendt samrådsbrev til Miljødirektoratet om unntak fra BAT-AEL både gjeldende 31.12.2026 og til 2033. Miljødirektoratet har gitt tilbakemeldinger i brev 01.11.2023 og 13.03.2024. Miljødirektoratet skriver i begge tilbakemeldinger at geografiske/tekniske forhold i saken kan gi grunnlag for et midlertidig unntak etter forurensningsforskriften § 36-15.

Lovgrunnlag og myndighet

Forurensningsloven, naturmangfoldloven og vannforskriften

Statsforvalteren har behandlet saken som rett forurensningsmyndighet for næringsmiddelindustri, jf. rundskriv T-3/12 punkt 2.1.

Aktuell virksomhet krever en tillatelse etter forurensningsloven § 11. Forurensningsloven § 18 åpner samtidig for endringer og omgjøringer av allerede eksisterende tillatelser.

Når forurensningsmyndigheten avgjør om tillatelse skal gis etter forurensningsloven § 11 og fastsetter vilkårene etter § 16 i samme lov, skal det legges vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Disse rettsprinsippene omfatter vurdering i forhold til kunnskapsgrunnlaget, «føre-var-prinsippet», samlet belastning, miljøforsvarlige teknikker og at kostnader bæres av tiltakshaver. Saken skal også vurderes opp mot bestemmelsene i vannforskriften.

Det er virkningene av den omsøkte virksomheten på det aktuelle stedet som er vurdert. Dersom bedriften senere ønsker å flytte virksomheten må det derfor søkes på nytt for den nye lokaliseringen.

IED og BAT-konklusjoner for Food, Drink and Milk Industries (BAT FDM) og slakteri og animalske biprodukter og/eller spiselige co-produkter (BAT SA).

EUs Industriutslippsdirektiv (IED) er implementert i norsk rett gjennom forurensningsforskriften kapittel 36. Virksomheter som omfattes skal reguleres med utgangspunkt i hva som anses for å være de beste tilgjengelige teknikker (BAT). Det utarbeides referansedokument (BREF) som beskriver disse teknikkene og tilhørende BAT-konklusjoner med forpliktende utslippsgrenser (BAT Associated

Emission Limit, BAT-AEL). Adgangen til å gi unntak fra BAT-AEL er regulert i forurensningsforskriften § 36-15 fjerde ledd.

Forurensningsmyndighetene er forpliktet til å sette utslippsvilkår slik at utslippene under normale driftsforhold ikke ligger over de nivåene som er angitt som BAT-AEL. Vilkårene i tillatelsene og driften ved virksomhetene skal være i tråd med nye BAT-konklusjoner senest fire år etter at konklusjonene er publisert. Nye BAT-konklusjoner for næringsmiddelindustri (Food, Drink and Milk Industries, FDM) ble publisert i EU den 04.12.2019. Fristen var dermed 04.12.2023.

BAT-AEL utslippsverdier for direkte utslipp til resipient i BAT-konklusjonene skal overholdes også for virksomheter med påslipp til kommunalt avløpsanlegg. Forurensningsmyndigheten kan hensynta rensegraden ved det kommunale avløpsrenseanlegget ved fastsettelse av utslippsgrenser som sikrer overholdelse av BAT-AEL til resipient.

Nye BAT-konklusjoner for slakterier og animalske biprodukter og/eller spiselige co-produkter er nylig vedtatt og ble publisert i EU den 18.12.2023.

Saksgrunnlag og statsforvalterens vurdering

Virksomheten er omfattet av IED

Aktivitetene på anlegget er omfattet av IED jf. forurensningsforskriften kapittel 36 vedlegg I etter følgende punkter:

- Punkt 6.4 b. (iii), på grunn av produksjonskapasitet over 75 tonn per dag av næringsmiddelprodukter fra animalske råstoffer. Virksomheten er dermed omfattet av BREF med tilhørende BAT-konklusjoner for næringsmiddelindustri (BAT FDM) vedtatt i 2019.
- Punkt 6.4 a. på grunn av slakteri med kapasitet for mer enn 50 tonn skrotter per dag.
- Punkt 6.5 på grunn av gjenvinning av skrotter/animalsk avfall med en kapasitet for behandling over 10 tonn per dag.

Gjeldende punkt 6.4 a. og 6.5, har Statsforvalteren delvis sett hen til utkastet til nye BAT-konklusjoner for slakterier og animalske bi – og/eller spiselige coprodukter i vurderingen av utredningsvilkår i denne tillatelsen. Det er sannsynligvis behov for flere endringer av tillatelsen som følge av de nå vedtatte BAT-konklusjonene, og dette vil vurderes i en senere prosess. Vi setter derfor vilkår i tillatelsen om at Nortura Hærland skal gjøre en ny BAT-vurdering av aktivitetene ved anlegget med hensyn til de nye BAT-konklusjonene for slakterier og animalske bi- og/eller spiselige co-produkter. Miljøstyrelsen i Danmark har utarbeidet BAT-sjekkliste som kan brukes til dette; https://mst.dk/erhverv/groen-produktion-og-affald/industri/batbref/liste-over-alle-bref-dokumenter/slagterier-og-animalske-biprodukter. Vi setter også særskilte krav til utredning av utslipp til luft og vann, se lenger ned i dokumentet.

Utslipp til vann - prosessavløpsvann

Prosessvann fra de ulike aktivitetene på anlegget renses i eget renseanlegg med trapperist, to rotosiler, to flotasjonsanlegg og en sentrifuge for avvanning av slam. Også vann fra vask av lastebiler og sanitæravløpsvann fra virksomheten føres til eget renseanlegg. Etter egen rensing slippes vannet på kommunalt avløpsnett og ledes til Mysen avløpsrenseanlegg med utslipp til Mysenelva (vannforekomst Hæra-Lekumelva). Mysenelva fører videre til Glomma og Oslofjorden.

Nortura Hærland har en påslippstillatelse fra Indre Østfold kommune datert 12.05.2015 med endringer datert 03.03.2017. Påslippstillatelsen har blant annet grenseverdier for BOF_5, SS, pH, fett, temperatur og vannmengder.

Mysen avløpsrenseanlegg
Mysen avløpsrenseanlegg har ikke nitrogenfjerning og har derfor en lav rensegrad for nitrogen på ca. 10 %. Nortura Hærland har opplyst at kommunen planlegger for et nytt kommunalt avløpsrenseanlegg for Indre Østfold kommune. Dette forventes å stå ferdig i 2033.

Nortura Hærland har redegjort for rensegrad for relevante parametere i Mysen avløpsrenseanlegg for 2017-2021 og vi har lagt dette til grunn for forventede renseeffekter fremover (se tabell 2).

Mysenelva og Oslofjorden
Mysenelva er en del av vannforekomsten Hæra-Lekumelva (vannforekomstID 002-699-R) som har moderat økologisk tilstand, og god kjemisk tilstand. Bakgrunn for klassifiseringen til moderat økologisk tilstand er moderat tilstand for begroingsalger og bunnfauna, moderat tilstand for totalfosfor og svært dårlig tilstand for totalnitrogen. Vann-Nett lister flere kilder til påvirkning, blant annet stor grad av påvirkning fra diffus avrenning fra fulldyrket mark, og stor grad av påvirkning fra punktutslipp fra avløpsrenseanlegg. Miljømål for vannforekomsten er god økologisk og kjemisk tilstand innen 2027. Vannforekomsten står i risiko for ikke å nå miljømålet og nye tiltak er nødvendig for å nå god økologisk tilstand.

Utslipp til Mysenelva føres videre til Glomma og Ytre Oslofjord. Vi tar derfor også hensyn til situasjonen i Oslofjorden i vår vurdering. Oslofjorden er en av Norges mest artsrike fjorder, men det står mange steder dårlig til med miljøet, som beskrevet i regjeringens *Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord*[1]. Tilførsler av nitrogen, fosfor og partikler er høyere enn det fjorden naturlig håndterer, med påfølgende algeoppblomstring, tilslamming og blant annet fiske- og fugledød som resultat. Det er et nasjonalt mål at fjorden skal oppnå god miljøtilstand og at naturmangfoldet i fjorden ivaretas. NIVA og Havforskningsinstituttets *Utredning av behovet for å redusere tilførslene av nitrogen til Ytre Oslofjord*[2] konkluderer med at negative miljøeffekter i en rekke områder av fjorden, bl.a. Hvaler utenfor Glommas hovedløp, er knyttet til svært høye tilførsler av nitrogen, og disse områdene har blitt betegnet som akutte eller alvorlige problemområder. Tiltak må settes inn så raskt som mulig for å forsøke å snu den negative trenden.

Vurdering av utslippsgrenser for KOF, suspendert stoff, fosfor og nitrogen
Nortura Hærland er omfattet av IED og forpliktende utslippsgrenser i BAT-konklusjoner for næringsmiddelindustri, gitt i tabell 1, BAT 12, i BAT-konklusjonene. Det er her gitt grenseverdier for utslippskonsentrasjoner, angitt som døgnmiddel, for KOF, SS, Tot-N og Tot-P. BAT-AEL utslippsgrenser kan overholdes ved bruk av en kombinasjon av teknikker som er oppgitt i BAT-konklusjonene. Grenseverdiene er satt for utslipp til resipient, og vi kan derfor hensynta prosentvis rensegrad i kommunalt avløpsrenseanlegg ved vurdering av utslippsvilkår for Nortura Hærland. Utgangspunktet ved vurdering av grenseverdier for næringsmiddelvirksomhet er at resipienten skal ivaretas på en like god måte enten utslippet går direkte fra virksomheten eller via et kommunalt avløpsrenseanlegg.

[1] Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv, Klima- og miljødepartementet, 2021

[2] Utredning av behovet for å redusere tilførslene av nitrogen til Ytre Oslofjord, rapport l.nr. 7723-2022, NIVA 2021

Rensegraden ved avløpsrenseanlegget må være stabil og forventet oppnådd de neste ti årene. På bakgrunn av oppnådd rensegrad ved Mysen avløpsrenseanlegg, år 2017-2021, har vi lagt til grunn rensegrad som vist i tabell 2.

For utslippsgrensene i tabell 2 under, og i tillatelsen punkt 3 tabell 2, tar vi utgangspunkt i BAT-AEL grenseverdier. I tråd med veiledning fra Miljødirektoratet skal vi i utgangspunktet benytte laveste intervallverdi. For påslipp til kommunalt nett ser vi også hen til hva som er å anse som vanlig kommunalt avløpsvann. Når utslippsgrenser i øvre del av BAT-AEL-intervallet tilsvarer, eller er lavere enn, vanlig kommunalt avløpsvann mener vi at det er rimelig å bruke øvre del av intervallet. For KOF og SS har vi også sett til rapporterte utslippsverdier i brev 03.02.2023 (søknad om unntak fra BAT-AEL til 2033), hvor makskonsentrasjoner i 2022 er oppgitt til 610 mg/l for KOF og 185 mg/l for SS.

For fosfor har vi valgt å sette en grenseverdi på 10 mg/l som er i midtre del av BAT-AEL intervallet, men under foreslått grenseverdi på 20 mg/l. Basert på opplysninger om utslippskonsentrasjoner i brev datert 01.02.2023 oppfatter vi at 10 mg/l er en grense som bedriften kan overholde uten problemer.

Tabell 2. Statsforvalterens vurdering av grenseverdier for utslipp av komponenter i Nortura Hærland sitt prosessavløpsvann, målt i påslippspunkt til kommunalt avløpsanlegg.

Komponent	*BAT-AEL intervall for utslipps-grenser til resipient* *døgnmiddel mg/l*	*Mysen avløpsrense-anlegg %-rensegrad som er lagt til grunn*	*Påslipp som tilsvarer nedre intervall-grense BAT-AEL* *døgnmiddel mg/l*	*Påslipp som tilsvarer øvre intervall-grense BAT-AEL* *døgnmiddel mg/l*	*Vanlig kommunalt avløpsvann Jf. Norsk Vann Rapport 228/2017* *mg/l*	*Utslipps-grense for utslipp fra Nortura Hærland til offentlig avløps-anlegg* *døgnmiddel mg/l*
KOF	25-100	90 %	250	1000	600	**600**
Suspendert stoff (SS)	4-50	90%	40	500	400	**200**
Nitrogen (Tot N)	2-20	10 %	2,2	22	60	**60***
Fosfor (Tot P)	0,2-2	90 %	2	20	10	**10**

*frem til prosessavløpsvannet ledes til nytt avløpsrenseanlegg for Indre Østfold kommune med nitrogenfjerning innebærer dette et unntak fra BAT-AEL, se vurdering lenger ned i dokumentet.

BAT- konklusjonene åpner for at BAT-AEL-grenseverdien for KOF kan erstattes med en grenseverdi for TOC. Dette forutsetter at det finnes en korrelasjon mellom KOF og TOC for den aktuelle produksjonen. BAT-konklusjonene opplyser at TOC foretrekkes fordi analysene ikke er avhengig av svært giftige stoffer. For analyse av KOF brukes giftig kaliumdikromat. For å muliggjøre en erstatning av grenseverdien for KOF med tilsvarende grenseverdi i TOC setter vi målekrav for KOF og TOC i tillatelsen, og vilkår om at Nortura Hærland skal utrede korrelasjonen.

Vi har satt vilkår i tillatelsens punkt 3.2 om at bedriften må ha løpende dialog med Indre Østfold kommune vedrørende sitt påslipp av prosessavløpsvann til kommunalt avløpsnett, og ha oversikt

over kapasitet og oppnådd rensegrad ved kommunens avløpsrenseanlegg. Dette må inngå som grunnlag for bedriftens miljørisikovurdering.

Vurdering midlertidig unntak fra BAT-AEL for totalnitrogen
Nortura Hærland har søkt om unntak fra BAT-AEL for totalnitrogen i utslipp til vann, først i søknad 01.02.2023 om unntak til 2033, og senere i søknad 16.08.2023 om unntak til 31.12.2026. Bedriften har i februar 2024 sendt inn tilleggsopplysninger for vurdering av unntak til 2033.

Nortura Hærland har, i unntakssøknad 01.02.2023, søkt om en grenseverdi for Tot-N på 60 mg/l til 2033.

Resipientforhold
Nitrogenkonsentrasjonene i Hæra-Lekumelva er svært høye. Algers og planters opptak av nitrogen og fosfor henger tett sammen og det er viktig å redusere tilførselen av både fosfor og nitrogen til vannforekomsten for å bedre den økologiske tilstanden i vassdraget.

Nitrogen blir i liten grad holdt tilbake i vassdraget og utslippet vil i stor grad føres videre til Glomma og Ytre Oslofjord. Situasjonen i Oslofjorden og behovet for tiltak er beskrevet over under Mysenelva og Oslofjorden. Situasjonen er alvorlig, og det haster å iverksette tiltak for å redusere tilførselen av nitrogen til Ytre Oslofjord.

Utslippets omfang
Nortura Hærland oppgir i brev mottatt 10.02.2023 et totalt årlig utslipp på 17,28 tonn nitrogen per år, basert på en gjennomsnittskonsentrasjon på 45 mg/l og en vannmengde på 384 000 m^3 per år. I brev den 28.02.2024 har bedriften redegjort for at deres arbeid med å redusere utslipp til vann og optimalisere driften av eget renseanlegg har ført til lavere nitrogenutslipp. Basert på målinger fra 2023 og til og med februar 2024 ligger gjennomsnittskonsentrasjonen nå på 35,5 mg/l. Utslippet fra Nortura Hærland etter rensing i Mysen avløpsrensanlegg kan dermed forventes å være i størrelsesorden 12,3 tonn nitrogen per år, mens utslipp innenfor BAT-AEL-intervallet vil være lavere enn 7,7 tonn per år. Dette innebærer en forskjell på minst 4,6 tonn mellom dagens situasjon og overholdelse av BAT-AEL.

Totalt utslipp fra Mysen avløpsrenseanlegg (inkludert bidraget fra Nortura Hærland) var i 2023 68,7 tonn nitrogen.

Vurdering av miljøfordel ved at Nortura Hærland etablerer egen nitrogenrensing snarest mulig sammenholdt med kostnader, og andre fordeler og ulemper
Dersom Nortura Hærland ikke etablerer egen nitrogenrensning forventes utslippet av nitrogen fra virksomheten til resipient å være minst 12,3 tonn per år frem til virksomheten kan føre prosessvannet til et kommunalt avløpsrenseanlegg med nitrogenfjerning. Et utslipp til resipient som overholder BAT-AEL-intervallet 2-20 mg/l vil betydelig redusere dette utslippet.

Nortura Hærland har i brev den 28.02.2028 oppgitt en investeringskostnad på cirka 100-200 MNOK for å etablere nitrogenfjerning. En del av den høye kostnaden skylles at det må etableres ny strømforsyning til fabrikken. I tillegg kommer driftskostnader som tidligere er oppgitt til 5-10 MNOK per år. Vi ser at dette er svært høye kostnader. Det vil også være utfordringer knyttet til plassering av renseanlegget og etablering av ny strømforsyning.

Bedriftens eksisterende renseanlegg renser godt nok for at BAT-AEL skal kunne overholdes når Indre Østfold kommune har etablert nytt avløpsrenseanlegg i 2033. Nortura Hærland har gjengitt informasjon fra kommunen som beskriver at kommunen planlegger et stort felles anlegg i Askim, hvor avløpet fra Mysen renseanlegg vil bli påkoblet. Dagens anlegg på Mysen vil etter planen legges ned innen 2033. Det nye avløpsrenseanlegget forventes ha en rensegrad for nitrogen på minimum 75 %.

Nortura Hærland ha redegjort for at de i løpet av siste 13 måneder har redusert gjennomsnittskonsentrasjonen av nitrogen i utslipp til vann fra 45 mg/l til 35,5 mg/l. Bedriften planlegger flere tiltak for å redusere tilførsel av nitrogen til avløpsvannet, bl.a. ny håndtering av kyllingkasser som skal medføre mindre gjødsel til avløpsvannet. Vi ser det som lite sannsynlig at bedriften vil kunne overholde BAT-AEL i perioden frem til utgangen av 2033 uten å også etablere et nitrogenfjerningstrinn i vannrensningen. Bedriften har redegjort for at utslippsreduksjon ved å overholde BAT-AEL vil være mindre enn tidligere antatt, da bedriften har gjennomført tiltak som reduserer nitrogenutslipp.

Nortura Hærland har tidligere opplyst at nytt rensetrinn kan etableres og igangkjøres innen 31.12.2026, men opplyser nå at det vil være vanskelig å få ny strømforsyning på plass i tide.

Søknaden inneholder ikke opplysninger om kostnad ved å overholde BAT-AEL i perioden frem til eventuelt eget renseanlegg kan være etablert. For å kunne overholde BAT-AEL uten egen eller kommunal nitrogenfjerning regner vi med at overholdelse av BAT-AEL vil kreve stans i deler av produksjonen. Dette vil medføre økonomisk tap og kan medføre redusert sysselsetning. Det er ikke sikkert at stanset produksjon kan gjenopptas når renseinnretninger er på plass, grunnet skade på omdømme og/eller reduserte markedsandeler. Et eget renseanlegg vil medføre at bedriften kan overholde BAT-AEL til resipient for en del av tidsperioden frem til 2033, men til en stor kostnad som beskrevet over.

Statsforvalteren vurderer at kostnaden for overholdelse av BAT-AEL for totalnitrogen vil bli uforholdsmessig sammenlignet med miljøfordelen av å overholde BAT-AEL i perioden frem til 31.12.2033. Vi mener at tekniske forhold gir grunnlag for unntak.

Med hensyn til resipientforholdene ser vi det som viktig at bedriften fortsetter å arbeide aktivt for at utslippen av nitrogen skal være så små som mulig i tidsperioden frem til utgangen av 2033. På denne bakgrunn setter vi en grenseverdi i tillatelsen for totalt årlig utslipp av nitrogen, basert på gjennomsnittskonsentrasjonen 35,5 mg/l og en vannmengde på 384 000 m^3.

Vannmengde, pH, BOF, fett og temperatur
Vannmengde, pH, fett og temperatur er viktige parametere med hensyn til kommunalt avløpsnett og renseanlegg. Vannmengde bør også begrenses med hensyn til ressursforbruket knyttet til rentvannsforsyning, og med hensyn til at utslippsgrenser for KOF, SS, Tot N og Tot P er basert på konsentrasjonsgrenser. Dette forutsetter at vannmengden ikke er unødvendig høy.

Nortura Hærland har søkt om en maksgrense for vannmengde på 1 920 m^3 per døgn. Dette tilsvarer 80 m^3 per time, som er maksgrense i et tillegg til den kommunale påslippsavtalen, datert den 03.03.2017. Indre Østfold kommune opplyser i brev 13.09.2023 at dette er maks belastning deres avløpsledninger klarer. Vi oppfatter at bedriften per i dag har påslipp relativt tett opp til denne mengden. Vi setter 80 m^3 per time som maksgrense for utslipp i tillatelsen.

Det finnes bransjespesifikke nøkkeltall – veiledende miljøprestasjonsnivå for prosessavløpsmengder for virksomheter som bearbeider kjøtt, angitt i BAT-konklusjonenes tabell 17. Spesifikk utslipp av spillvann som årsgjennomsnitt er her oppgitt til 1,5-8,0 m^3/tonn råvare. Dette veiledende miljøprestasjonsnivået er ikke helt overførbart til Nortura Hærland sin virksomhet, som omfatter flere typer produksjon. Vi ser det likevel som viktig at bedriften følger med på eget miljøprestasjonsnivå for prosessavløpsmengde og setter målekrav i tillatelsen for spesifikk vannmengde per tonn råvare.

For BOF, fett og temperatur ser vi det som tilstrekkelig at det er stilt krav til disse parameterne i den kommunale påslippstillatelsen, som bedriften plikter å overholde. Kommunen kan her også stille krav til for eksempel sulfat, som nevnt i kommunens høringsuttalelse.

Kobber, sink og AOX
Nye BAT-konklusjoner for slakterier, animalske biprodukter og/eller co-produkter inneholder BAT-AEL grenseverdier for utslipp til vann for blant annet kobber, sink og AOX (adsorberbart organisk halogen), når disse stoffene finnes i avløpsvannet. Vi setter derfor krav om utredning av innholdet av kobber, sink og AOX i prosessavløpsvannet.

Statsforvalteren vil vurdere å sette grenseverdier for utslipp basert på kunnskap fra utredningen, og eventuelt krav om overvåkning av vannresipient.

Utslipp til vann – diffuse utslipp
Overvann fra området ledes til vassdraget Dugla og til en sidebekk som fører til Dugla. Aktuell vannforekomst er Dugla-Visterbekken (vannforekomstID 002-3485-R). Vi legger til grunn at overvann skal håndteres slik at det ikke fører til skade eller ulempe for miljøet.

Utslipp til luft
Forbrenningsanlegg for rene brensler
Det finnes to mellomstore forbrenningsanlegg på området, en LPG-kjel med nominell tilført effekt på 2,3 MW som driftes av Bioco og en oljekjel med nominell tilført effekt på 1,5 MW som driftes av Nortura Hærland. Disse reguleres av forurensningsforskriften kapittel 27. Vi gjør oppmerksom på at forskriften inneholder nye utslippsgrenser for anlegg 1-5 MW som gjelder fra 1. januar 2030.

Nortura Hærland har tillegg et forbrenningsanlegg på under 1 MW, en propanfyringsenhet på 750 kW. Statsforvalteren vurderer ut fra karakteren og størrelsen på dette forbrenningsanlegget at det ikke er nødvendig å sette utslippsgrenser, men at det skal driftes slik at eventuelle ulemper reduseres mest mulig

Prosessutslipp fra Bioco
For hydrolyse av skjærebein fra kylling og kalkun tilsettes vann og enzymer, og prosessen gir hovedfraksjonene fett, proteiner og sediment (rest med beinpulver og proteiner). Protein- og sedimentfraksjon tørkes, noe som fører til både kondensvann til avløp og utslipp til luft.

Prosessen til Bioco har utslipp til luft i to pipeløp
- Aspirasjon fra tanker og prosessutstyr.
- Disktørke, damp suges fra tørke og avkast går i pipe.

Det mangler kunnskap om hva utslippet til luft inneholder ved siden av vanndamp. Aktiviteten har nå vært i gang noen år, og vi mener at det er viktig at bedriften utreder hva utslippet inneholder av potensielt forurensende stoffer og eventuelt behov for avbøtende tiltak og grenseverdier. Nye BAT-konklusjoner for slakterier, animalske biprodukter og / eller co-produkter inneholder grenseverdier for utslipp til luft fra «rendering, fat melting, blood and/or feather processing» for lukt, TVOC, NH_3 og H_2S. Vi mener at en utredning av utslipp til luft må ta for seg disse komponentene sammen med andre komponenter som kan være relevante basert på den spesifikke prosessen ved deres anlegg. På denne bakgrunn setter vi krav om utredning av prosessutslipp til luft fra Bioco.

Statsforvalteren vil vurdere å sette grenseverdier for utslipp basert på kunnskap fra utredningen.

Lukt

Virksomheter med slakt og håndtering av animalske biprodukter og/eller spiselig co-produkter har et potensiale for utslipp av lukt. Eksisterende tillatelse har vilkår om at frekvensen av gjenkjennbar plagsom lukt (tilsvarende 1 ou_E/m^3) ved omkringliggende boliger mv., ikke skal overstige 1 prosent av timene i en måned. I de senere år har klager på lukt ifølge bedriften vært knyttet til oppstart av prosess på Bioco etter helg, noe som de har jobbet med å avbøte.

Statsforvalteren viderefør grenseverdien for lukt i revidert tillatelse, men utformet etter nyere praksis. Vi tilføyer vilkår om drift, registrering og rapportering av luktklager for å sikre oppfølging av eventuelle luktulemper.

Støy

Nortura Hærland har sendt inn en støyutredning utført av Cowi. Utredningen konkluderer med at grenseverdi i eksisterende tillatelse på 55 dB L_{den} overholdes. Den anbefaler videre at det i en ny tillatelse settes grenseverdier gitt som ekvivalente lydnivåer på hhv. 55 dB for dag, 50 dB for kveld og 45 dB for natt, og viser at også disse vil overholdes.

Statsforvalteren er enig i at støygrensene skal settes i ekvivalentnivå, L_{pAekvT}. Når støynivåene varierer over døgnet gir dette et bedre bilde av faktisk støysituasjon hos naboer enn L_{den}. Vi har satt støygrenser i tråd med anbefalingen i støyutredningen, med den innstrammingen at vi setter samme grense for dagtid søndager, som for kveld, 50 dBA. Vi aksepterer dermed at bedriften kan ha samme støynivå på lørdager som mandag-fredag. Nortura Hærland har i brev 21.11.2023 redegjort for at de trolig har drift 1-2 lørdager per år. Støygrensene er i øvrig vanlige grenser for industri som er støyende eller har kort avstand til naboer, og derfor kan ha utfordringer ved å klare strengere støygrenser. Vi gjør oppmerksom på at satte støygrenser er støynivåer som kan medføre ulemper for naboer og at bedriften plikter å redusere støynivåene så langt det er mulig uten urimelige kostnader.

Avfall, beredskap, utslippskontroll og oppdatert liste over prioriterte miljøgifter

Vi setter krav til blant annet avfallshåndtering, beredskap og utslippskontroll i tråd med nåværende praksis for tillatelser til industrivirksomheter. Vi setter også inn oppdatert vedlegg 1 med liste over prioriterte miljøgifter. Tillatelsens vilkår om utslipp av prioriterte miljøgifter skjerpes i tråd med dagens praksis slik at utslipp av prioriterte miljøgifter kun er tillat dersom dette uttrykkelig er regulert med vilkår i tillatelsen.

Konsekvenser for naturmiljøet

Naturmangfoldloven § 8 stiller krav om at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger.

Det er ikke registrert viktige naturtyper på bedriftens område i Miljødirektoratets database Naturbase, https://kart.naturbase.no/. Sør for bedriften ligger et område med naturbeitemark som er registrert som lokalt viktig.

Overvann fra området renner til Dugla som er registrert som et viktig bekkedrag i naturbase. Grunnen til dette er at det er et bekkesystem med partier med intakte kantsoner i et intensivt kulturlandskap. Prosessavløpsvann ledes etter rensing til Mysenelva, som hører til vannforekomsten Hæra-Lekumelva. Resipienten og behovet for å redusere utslipp er nærmere beskrevet over under *Utslipp til vann.*

Statsforvalteren vurderer at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om naturmangfoldet og konsekvenser på miljøet. Føre-var prinsippet jf. naturmangfoldloven § 9 tillegges derfor mindre vekt. Tillatelsen med skjerpede krav til utslipp ivaretar hensynet til samlet belastning jf. naturmangfoldloven § 10 og at virksomheten plikter å benytte miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder jf. naturmangfoldloven § 12.

Statsforvalteren minner om at det er tiltakshaver som skal dekke kostnadene ved å unngå og begrense skade på naturmangfoldet jf. § 11 naturmangfoldloven.

Statsforvalteren mener at prinsippene for offentlig beslutningstaking i naturmangfoldlovens §§ 8 til 12 er oppfylt.

Vurdering etter vannforskriften

Nortura Hærland har påslipp til Mysen avløpsrenseanlegg som har utslipp av renset avløpsvann, samt overløp til Mysenelva, vannforekomst Hæra-Lekumelva (vannforekomstID 002-699-R) Vannforekomsten har moderat økologisk tilstand og god kjemisk tilstand. Miljømål for vannforekomsten er god økologisk og kjemisk tilstand i 2027. Utslipp til Mysenelva vil også påvirke ytre Oslofjord.

Overvann fra området ledes til bekker som inngår i vannforekomst Dugla-Visterbekken (vannforekomstID 002-3485-R).

Vannforskriften § 4 sier at «*tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og kjemisk tilstand*».

Statsforvalteren mener at det med satte vilkår i tillatelsen ikke foreligger en vesentlig risiko for forringelse av miljøtilstanden i Hæra-Lekumelva eller nærliggende vannforekomster.

Nortura Hærland har startet et arbeid med å redusere sine utslipp, noe som er positivt med hensyn til mulighetene å nå miljømål for vannforekomsten. Det er en ulempe at bedriften ikke klarer å overholde BAT-AEL grenseverdi for nitrogen med eksisterende eget og kommunalt avløpsrenseanlegg, da dette ville medført en betydelig reduksjon i utslipp. På den andre siden ser vi at det store kostnader knyttet til å etablere eget nitrogenfjerningstrinn ved bedriften og at dette vil ta flere år å få på plass. Et nytt kommunalt avløpsrenseanlegg med nitrogenfjerning forventes å

være igangkjørt i 2033 og situasjonen for Hæra-Lekumelva forventes dermed å forbedres på sikt. På denne bakgrunn mener Statsforvalteren at satte krav i tillatelsen er rimelige i forhold til å bidra til at miljømålene for vannforekomstene kan nås. Vi viser videre til våre vurderinger under Utslipp til vann lenger opp i dokumentet.

Samfunnsmessige hensyn

Anlegget ligger på et område med avsatt arealformål til industri i detaljregulering etter plan og bygningsloven.

Virksomheten medfører samfunnsnytte gjennom produksjon av næringsmiddel og i form av arbeidsplasser. Det er et nasjonalt mål om å øke næringsmiddelproduksjonen i Norge, og Nortura Hærland sin produksjon av næringsmiddel bidrar direkte til dette.

Driften av virksomheten fører til utslipp til vann og til luft og genererer støy. Samtidig er virksomheten lokalisert i et område som er i tråd med gjeldende arealplan, bidrar til arbeidsplasser og er samfunnsnyttig gjennom sin produksjon av næringsmiddel.

Konklusjon

Vi har vurdert saken og kommet frem til at satte vilkår i revidert tillatelse er riktige for å ivareta de forurensningsmessige ulempene ved virksomheten.

Vi mener at samfunnsnytten virksomheten utgjør overstiger de forurensningsmessige ulempene knyttet til virksomheten. Det forutsettes at virksomheten drives i samsvar med vilkårene som følger av tillatelsen og forurensningsregelverket for øvrig.

Da Nortura SA avd Hærland har opplyst at Nortura Hærland, Bioco AS og Norfersk AS ønsker å ha en felles tillatelse med Nortura Hærland som ansvarlig, gir vi en revidert tillatelse som omfatter alle aktivitetene på anlegget, til Nortura Hærland. Nortura Hærland er dermed ansvarlig for at alle krav i tillatelsen overholdes for alle aktiviteter, også de som driftes av Norfersk AS og Bioco AS. Vi presiserer dette i tillatelsens punkt 1.2.

Frister

Tabellen nedenfor gir oversikt over frister for gjennomføring av tiltak som tillatelsen krever:

Tiltak	Frist	Henvisning til vilkår
Utredning av utslipp til vann av kobber, sink og AOX	31.12.2025	14.2
Utredning av utslipp til luft - Bioco	31.12.2025	14.3
BAT-vurdering for BAT-konklusjoner for slakterier, animalske bi og/eller spiselige co-produkter	31.12.2025	14.4
Utredning om korresponderende verdier KOF-TOC	01.03.2026	14.1

Vedtak om midlertidig unntak fra BAT-AEL til 31.12.2033

Statsforvalteren gir Nortura SA avd Hærland midlertidig unntak fra grenseverdier fastlagt i BAT-konklusjoner, gjeldende:

- BAT-AEL for totalnitrogen (Tot-N) i utslipp til vann til 31.12.2033

Unntak gis med hjemmel i forurensningsforskriften § 36-15 fjerde ledd b. Statsforvalteren vurderer at dette er tekniske forhold som vil medføre uforholdsmessig store omkostninger sammenlignet med miljøfordelene ved å overholde grenseverdiene i tidsperioden frem til 13.12.2033.

Vedtak om tillatelse

Statsforvalteren gir Nortura SA avd Hærland revidert tillatelse til slakt av kylling og kalkun samt viderforedling av kjøtt på Sloraveien 60, gnbr. 293/15 i Indre Østfold kommune. Tillatelsen omfatter også videreforedling av kjøtt som driftes av Norfersk AS og utvinning av fett og protein fra skjærebein fra kylling og kalkun som driftes av Bioco AS, på samme lokasjon.

Tillatelsen er revidert med hjemmel i forurensningsloven § 18 tredje og fjerde ledd. Den reviderte tillatelsen gjelder fra dags dato og erstatter tidligere utgaver av tillatelsen.

Statsforvalteren har ved avgjørelsen av om tillatelse skal gis, og ved fastsetting av vilkårene, lagt vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre. Tillatelsen med vilkår følger vedlagt dette brevet.

Det kan foretas endringer i denne tillatelsen i medhold av forurensningsloven § 18. Endringene skal være basert på skriftlig saksbehandling og forsvarlig utredning av saken. En eventuell endringssøknad må derfor foreligge i god tid før endring ønskes gjennomført.

At forurensningen er tillatt utelukker ikke erstatningsansvar for skade og ulempe eller tap forårsaket av forurensningen, jf. forurensningsloven § 56.

Brudd på tillatelsen er straffbart etter forurensningsloven §§ 78 og 79.

Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel om gebyr dato 21.04.2023. Vi varslet sats 2 som i 2023 utgjorde kr 262 100,- for behandling av søknaden. Hovedparten av arbeidet med tillatelsen er gjort i 2023 og vi bruker derfor sats for 2023.

Statsforvalteren vedtar at forurensningsforskriftens § 39-4 sats 2 kommer til anvendelse i denne saken. Nortura SA avd Hærland skal betale kr 262 100,- for Statsforvalterens arbeid med tillatelsen. Hjemmel for vedtaket er forurensningsforskriften § 39-3, jf. § 39-4.

Ressursbruk knyttet til saksbehandlingen er lagt til grunn ved fastsettelse av gebyrsats. Herunder hører gjennomgang av søknaden, møter og korrespondanse med søker, høring av saken samt endelig ferdigstillelse av tillatelsen. Innsats fra andre fagpersoner hos Statsforvalteren inngår også. Miljødirektoratet vil ettersende faktura.

Klageadgang

Vedtaket, herunder plasseringen i gebyrsats, kan påklages til Miljødirektoratet av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra underretning om vedtak er kommet fram, eller fra vedkommende fikk eller burde skaffet seg kjennskap til vedtaket. En eventuell klage skal angi hva det klages over og den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og andre opplysninger av betydning for saken bør nevnes. Klagen skal sendes til Statsforvalteren.

En eventuell klage fører ikke automatisk til at gjennomføringen av vedtaket utsettes. Statsforvalteren eller Miljødirektoratet kan etter anmodning eller av eget tiltak beslutte at vedtaket ikke skal gjennomføres før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Avgjørelsen av spørsmålet om gjennomføring kan ikke påklages. Ved klage på valg av gebyrsats skal tilsendt faktura betales til fristen. Miljødirektoratet vil refundere eventuelt overskytende beløp dersom klagen imøtekommes.

Med hilsen

Kari Skogen
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Martina Vestgård
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:
1 Tillatelse med vilkår - Nortura Hærland

Kopi til:

NORTURA SA	Postboks 360 Økern	0513	OSLO
BIOCO AS	Sloraveien 60	1878	HÆRLAND
NORFERSK AS	Sloraveien 60	1878	HÆRLAND
Jørn-Petter Herland	Lassons Gate 4	0270	Oslo
Glenn Rino Sandtorp	Sloraveien 43	1878	Hærland
Geir Magne Sandtorp	Sloraveien 41	1878	Hærland
Johan Brandsrud	Sloraveien 46	1878	Hærland
Sven Arne Lislegaard	Sloraveien 104	1878	Hærland
NATURVERNFORBUNDET I ØSTFOLD	Kirkegaten 31B	1632	GAMLE FREDRIKSTAD
Vannområde Glomma sør for Øyeren			
Østfold fylkeskommune	Postboks 220	1702	SARPSBORG
FORUM FOR NATUR OG FRILUFTSLIV (FNF) ØSTFOLD 16	Kirkegaten 31B	1632	GAMLE FREDRIKSTAD
Merete Sandtorp	Sloraveien 41	1878	Hærland
Nortura SA avd Hærland - Tore-Ingar Engen			

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Tillatelse etter forurensningsloven til slakteri, næringsmiddelproduksjon og utvinning av fett og proteiner fra skjærebein for Nortura SA avd Hærland

Tillatelsen er gitt i medhold av forurensningsloven § 11 og er revidert i medhold av § 18 tredje og fjerde ledd. Tillatelsen med senere endringer er gitt på grunnlag av opplysninger fremkommet under saksbehandlingen. Dette tillatelsesdokumentet gjelder fra dags dato og erstatter tidligere tillatelsesdokumenter.

Hvis bedriften ønsker å foreta endringer i driftsforhold som kan ha betydning for forurensningen fra virksomheten, og som ikke er i samsvar med det som ble lagt til grunn da tillatelsen ble gitt eller sist endret, må bedriften på forhånd og i god tid før tillatelsen trer i kraft søke om endring av tillatelsen. Bedriften bør først kontakte Statsforvalteren for å avklare behovet for en slik endring.

Dersom hele eller vesentlige deler av tillatelsen ikke er tatt i bruk innen 4 år etter at tillatelsen er trådt i kraft, skal bedriften sende en redegjørelse for virksomhetens omfang slik at Statsforvalteren kan vurdere eventuelle endringer i tillatelsen.

Nøkkeldata

Navn på juridisk enhet: Nortura SA
Organisasjonsnummer (juridisk enhet): 938 752 648
Navn på bedriften: Nortura SA avd Hærland
Organisasjonsnummer bedrift: 973 217 070
Postadresse for bedriften: Sloraveien 60,1878 Hærland

Informasjon om virksomheten fra Statsforvalterens database:

Anleggsnavn: Nortura Hærland	
Anleggsnr. og anleggsaktivitet:	3014.0094.01 – næringsmiddelindustri, unntatt fiskeforedling
Kommune: Indre Østfold kommune	**Fylke:** Østfold
Lokalisering (UTM): sone 33, øst: 297768 nord: 6606326	
Lokalisering, adresse og gbnr.: Sloraveien 60, 1878 Hærland, gbnr. 293/15	
Hovedkategori IED*: 6. Annen virksomhet	
IED-koder: 6.4 a. drift av slakterier med produksjonskapasitet på over 50 tonn skrotter per dag. 6.4 b. (iii) Behandling og bearbeiding, med mindre det kun består av emballering, av følgende råstoffer, enten bearbeidet eller ubearbeidet, med sikte på fremstilling av næringsmidler eller fôr fra: animalske og vegetabilske råstoffer både i sammensatte og usammensatte produkter med en kapasitet til produksjon av ferdige produkter målt i tonn per dag større enn: 75, hvis A er lik 10 eller mer, eller [300- (22,5 × A)] i alle andre tilfeller hvor «A» er andelen av animalsk materiale (i prosent av vekten) av ferdigproduksjonskapasiteten. Emballasje inngår ikke i produktets sluttvekt. 6.5 Disponering eller gjenvinning av skrotter og animalsk avfall med en behandlingskapasitet på over 10 tonn per dag.	

*IED (industriutslippsdirektivet) er gjennomført i norsk rett ved forurensningsforskriften av 1. juni 2004 nr. 931, kap. 36.

Tillatelsesnummer: 2024.0453.T		
Tillatelse første gang gitt: 01.04.2009	**Tillatelse sist revidert i medhold av fl § 18 tredje ledd:** 04.06.2024	**Tillatelse sist endret:** 04.06.2024
Kari Skogen seksjonssjef	Martina Vestgård seniorrådgiver	

Endringslogg

Endrings-nummer	Endringer av	Saksnr.	Beskrivelse av endring
00.	01.04.2009		Tillatelsen ble gitt. Erstattet tidligere tillatelse gitt 31.12.1996, som ble opphevet.
01.	06.11.2013		Tillatelse til slakt og økt ramme for foredling av kjøttvarer
02.	07.02.2019		Satt inn aktuelt org.nr i bedriftsdata. Innført videreforedling av skjærebein ved enzymatisk hydrolyse i tillatelsens ramme. Oppdatert vilkår om grunnforurensning. Oppdatering om regelverk for farlig avfall. Krav til om ny BAT-evaluering.
03.	04.06.2024		Revidert tillatelse i medhold av forurensningsloven § 18 tredje og fjerde ledd.

Innhold

Endringslogg 3
1 Tillatelsens ramme 6
1.1 Tillatelsen omfatter 6
1.2 Ansvar 6
1.3 Oversikt over aktiviteter ved anlegget 6
1.4 Utforming av anlegget 6
2 Generelle vilkår 7
2.1 Utslippsbegrensninger 7
2.2 Plikt til å overholde grenseverdier 7
2.3 Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig 7
2.4 Utskifting av utstyr og endring av utslippspunkt 7
2.5 Plikt til forebyggende vedlikehold 8
2.6 Tiltaksplikt ved økt forurensningsfare 8
2.7 Internkontroll 8
3 Utslipp til vann 9
3.1 Utslippsbegrensninger 9
3.1.1 Diffuse utslipp 9
3.1.2 Utslippsreduserende tiltak 9
3.2 Utslippspunkt for prosessavløp 10
3.3 Oljeholdig avløpsvann 10
3.4 Sanitæravløpsvann 10
3.5 Kjølevann 10
4 Utslipp til luft 10
4.1 Forbrenningsanlegg 10
4.2 Utslipp til luft fra utvinning av proteiner og fett 10
4.3 Diffuse utslipp 11
4.4 Lukt 11
4.4.1 Luktbegrensning 11
4.4.2 Håndtering av klager på lukt 11
5 Støy 12
6 Nærmiljøtiltak 12
6.1 Oppfølging av nærmiljøulemper 12
7 Grunnforurensning og forurensede sedimenter 12
8 Kjemikalier 13
9 Energi 14

9.1 Energiledelse....14
9.2 Utnyttelse av overskuddsenergi....14
9.3 Spesifikt energiforbruk....14
10 Egenprodusert avfall....14
10.1 Generelle krav....14
10.2 Håndtering av avfall....15
11 Utslippskontroll og rapportering til Statsforvalteren....15
11.1 Kartlegging av utslipp....15
11.2 Utslippskontroll....15
11.3 Kvalitetssikring av målingene....16
11.4 Program for utslippskontroll....16
11.5 Rapportering til Statsforvalteren....17
12 Miljøovervåking....17
12.1 Overvåking av resipienter....17
13 Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning....18
13.1 Miljørisikoanalyse....18
13.2 Forebyggende tiltak....18
13.3 Beredskapsanalyse....18
13.4 Beredskapsetablering....19
13.5 Beredskapsplan....19
13.6 Øving av beredskap....19
13.7 Beredskap....19
13.8 Varsling av akutt forurensning....19
14 Undersøkelser og utredninger....20
14.1 Utredning av korresponderende verdier KOF-TOC....20
14.2 Utredning av kobber, sink og AOX i utslipp til vann....20
14.3 Utredning av utslipp til luft – prosessutslipp fra Bioco....20
14.4 BAT-vurdering for BAT-konklusjoner for slakterier, animalske bi- og/eller spiselige co-produkter 21
15 Eierskifte, omdanning m.v. 21
16 Nedleggelse 21
17 Tilsyn....22
Vedlegg 1 – Liste over prioriterte miljøgifter, jf. punkt 2.1. 23

1 Tillatelsens ramme

1.1 Tillatelsen omfatter

Tillatelsen gjelder forurensning fra, per år:

- slakt av fjørfe: 86 000 tonn skrotter
- behandling og bearbeiding av kjøtt: produksjon av 90 000 tonn kjøttvarer
- utvinning av protein og fett ved enzymatisk hydrolyse: fra 15 000 tonn skjærebein av kylling og kalkun

1.2 Ansvar

Nortura SA avd Hærland er ansvarlig for overholdelse av alle krav i tillatelsen, også for aktiviteter som driftes av andre. Med «bedriften» i denne tillatelsen menes Nortura SA avd Hærland.

1.3 Oversikt over aktiviteter ved anlegget

Tabell 1

Aktivitet	**Enhet som drifter aktiviteten**
Mottak og slakt av kylling og kalkun	Nortura SA avd Hærland
Produksjon av næringsmiddelprodukter fra kylling og kalkun. Råtт, stekt og grillet.	Nortura SA avd Hærland
Utvinning av protein og ved enzymatisk hydrolyse av skjærebein fra kylling og kalkun	Bioco AS
Produksjon av forbrukerpakket rått kjøtt fra stykningsdeler av storfe og svin, oppskåret / kvernet	Norfersk AS
Rensing av prosessavløp fra alle aktiviteter	Nortura SA avd Hærland
Forbrenningsanlegg, oljekjel med nominell tilført effekt 1,5 MW	Nortura SA avd Hærland
Forbrenningsanlegg, LPG-kjel med nominell tilført effekt 2,3 MW	Bioco AS

1.4 Utforming av anlegget

Alle arealer hvor det kan være fare for avrenning av helse- og miljøskadelige stoffer skal ha tett ugjennomtrengelig dekke.

Oppdaterte tegninger som viser ledningsnett, kummer, renseinnretninger, utslippspunkter, prøvetakingspunkter og lignende, skal til enhver tid være tilgjengelig på anlegget.

Arealer som anvendes til virksomhet etter denne tillatelsen skal være inngjerdet eller på annen måte adgangsbegrenset slik at uvedkommende ikke kan komme inn på området utenom åpningstidene eller når ingen ansatte er til stede.

Alle bygninger, gjerder og lignende skal utformes etter gjeldende lovverk og reguleringsbestemmelser, og eventuelt andre planbestemmelser.

2 Generelle vilkår

2.1 Utslippsbegrensninger

De utslippskomponenter fra virksomheten som er antatt å ha størst miljømessig betydning, er uttrykkelig regulert gjennom spesifikke vilkår i denne tillatelsens punkt 3 til 14. Utslipp som ikke er uttrykkelig regulert på denne måten, er også omfattet av tillatelsen så langt opplysninger om slike utslipp er fremkommet i forbindelse med saksbehandlingen eller må anses å ha vært kjent på annen måte da vedtaket ble truffet. Dette gjelder likevel ikke utslipp av prioriterte miljøgifter oppført i vedlegg 1. Utslipp av slike komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår gjennom uttrykkelig regulering i denne tillatelsens punkt 3 til 14.

2.2 Plikt til å overholde grenseverdier

Alle grenseverdier skal overholdes innenfor de fastsatte midlingstider. Variasjoner i utslippene innenfor de fastsatte midlingstidene skal ikke avvike fra hva som er vanlig for den aktuelle type virksomhet i en slik grad at det kan føre til økt skade eller ulempe for miljøet.

2.3 Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig

All forurensning fra virksomheten, herunder utslipp til luft og vann, samt støy og avfall, er isolert sett uønsket. Selv om utslippene holdes innenfor fastsatte utslippsgrenser, plikter bedriften å redusere sine utslipp, herunder støy, så langt dette er mulig uten urimelige kostnader. Plikten omfatter også utslipp av komponenter det ikke gjennom vilkår i punkt 3 til 14 uttrykkelig er satt grenser for.

For produksjonsprosesser der utslippene er proporsjonale med produksjonsmengde, skal eventuell reduksjon av produksjonsnivået som minimum medføre en tilsvarende reduksjon i utslippene.

2.4 Utskifting av utstyr og endring av utslippspunkt

Ved utskifting av utstyr må det nye utstyret tilfredsstille prinsippet om bruk av beste tilgjengelige teknikker med sikte på å motvirke forurensende utslipp og annen negativ innvirkning på miljøet (BAT-prinsippet), jfr. punkt 2.3. Der det finnes relevante BAT-konklusjoner for virksomheten, skal det nye utstyret være i overenstemmelse med disse, jf. forurensningsforskriften kapittel 36 vedlegg 2.

Hvis bedriften ønsker å endre utslippspunkter som er fastlagt i tillatelsens vilkår 3 eller 4, må den søke om tillatelse til dette. Der utslippspunkt ikke er fastlagt i tillatelsens vilkår 3 eller 4, må bedriften avklare med Statsforvalteren om en ønsket endring av utslippspunkt krever tillatelse og eventuelt også spredningsberegninger.

2.5 Plikt til forebyggende vedlikehold

For å holde de ordinære utslipp på et lavest mulig nivå og for å unngå utilsiktede utslipp skal bedriften sørge for forebyggende vedlikehold av utstyr som kan ha utslippsmessig betydning. System og rutiner for vedlikehold av slikt utstyr skal kunne dokumenteres.

2.6 Tiltaksplikt ved økt forurensningsfare

Dersom det oppstår fare for økt forurensning, plikter bedriften så langt det er mulig uten urimelige kostnader å iverksette de tiltak som er nødvendige for å eliminere eller redusere den økte forurensningsfaren, herunder om nødvendig å redusere eller innstille driften.

Bedriften skal så snart som mulig informere Statsforvalteren om forhold som kan føre til vesentlig økt forurensning eller forurensningsfare. Akutt forurensning skal varsles iht. punkt 13.8 *Varsling av akutt forurensning*.

2.7 Internkontroll

Bedriften plikter å etablere internkontroll for virksomheten i henhold til internkontrollforskriften. Internkontrollen skal blant annet sikre og dokumentere at bedriften overholder krav i denne tillatelsen, forurensningsloven, produktkontrolloven og relevante forskrifter til disse lovene. Bedriften plikter å holde internkontrollen oppdatert.

Bedriften skal sikre at internkontrollen for virksomhetene til Nortura SA avd Hærland, Norfersk AS og Bioco AS samordnes. Dette skal dokumenteres skriftlig.

Bedriften plikter til enhver tid å ha oversikt over alle forhold som kan medføre forurensning og kunne redegjøre for risikoforhold. Plikt til å gjennomføre risikoanalyse med hensyn til *akutt* forurensning følger av punkt 13.1 *Miljørisikoanalyse*.

3 Utslipp til vann

3.1 Utslippsbegrensninger

Tabell 2. Grenseverdier for utslipp av komponenter i virksomhetens prosessavløp, med krav om målinger jf. punkt 11.

Komponent	**Utslippsgrenser**		
	Konsentrasjon* mg/l (midlingstid 1 døgn)	Maksimal verdi (kontinuerlig måling)	Årlig
KOF	600		
TOC	Målekrav		
SS	200		
Tot-N	60		13,6 tonn
Tot P	10		
pH		6 – 9	
Vannmengde prosessavløp		80 m^3 /time	Rapporteringskrav (m^3/år)
Spesifikk vannmengde prosessavløp			Rapporteringskrav m^3/tonn råvare

* Grenseverdiene gjelder ikke ved opp- og nedkjøring, lekkasjer, funksjonsfeil på anlegget, plutselig driftsstans eller ved nedleggelse av industrivirksomheten, forutsatt at pliktene til å redusere forurensning så langt som mulig (punkt 2.3), forebyggende vedlikehold (punkt 2.4) og tiltaksplikt (punkt 2.5) er overholdt.

Konsentrasjonsgrenser gjelder for ufortynnet avløpsvann.

3.1.1 Diffuse utslipp

Virksomheten skal ikke ha diffuse utslipp til vann som kan medføre fare for forurensning.

3.1.2 Utslippsreduserende tiltak

Avrenning av overflatevann fra virksomhetens utearealer skal håndteres slik at det ikke kan medføre skade eller ulempe for miljøet.

3.2 Utslippspunkt for prosessavløp

Virksomheten skal føre sitt prosessavløp inn på kommunalt avløpsanlegg med utslipp i Mysenelva i henhold til de krav som kommunen stiller for påslippet, jf. forurensningsforskriften kap. 15 A.

Bedriften må ha løpende dialog med Indre Østfold kommune om sitt påslipp av prosessavløpsvann til kommunalt avløpsnett, og ha oversikt over kapasitet og oppnådd rensegrad ved kommunens avløpsrenseanlegg. Dette må inngå som grunnlag for bedriftens miljørisikovurdering.

3.3 Oljeholdig avløpsvann

Virksomheten skal ikke ha forurensende utslipp av oljeholdig avløpsvann.

3.4 Sanitæravløpsvann

Kommunen er myndighet for regulering av sanitæravløpsvann. Bedriften må derfor forholde seg til de krav kommunen setter for sanitært avløpsvann.

3.5 Kjølevann

Virksomheten skal ikke ha utslipp av kjølevann.

4 Utslipp til luft

4.1 Forbrenningsanlegg

For utslipp fra virksomhetens forbrenningsanlegg for rene brensler med innfyrt effekt mellom 1-50 MW vises til forurensningsforskriften kapittel 27.

Virksomhetens forbrenningsanlegg med innfyrt effekt under 1 MW skal driftes slik at utslipp som kan medføre skade eller ulempe for miljøet begrenses mest mulig.

4.2 Utslipp til luft fra utvinning av proteiner og fett

Virksomhetens utslipp til luft fra utvinning av proteiner og fett, inkludert tørkeprosess etter enzymatisk hydrolyse, skal medføre minst mulig skade eller ulempe for miljøet. Statsforvalteren vil på bakgrunn av ny kunnskap kunne fastsette mer presise og eventuelt også strengere grenser. Utredningskrav er gitt i punkt 14.3.

Grenseverdi for lukt hos naboer er gitt under punkt 4.4.1

4.3 Diffuse utslipp

Diffuse utslipp til luft som kan medføre skade eller ulempe for miljøet, skal begrenses mest mulig.

4.4 Lukt

4.4.1 Luktbegrensning

Virksomheten skal drives slik at luktulemper i omgivelsene begrenses mest mulig.

Luktimmisjon ved omkringliggende boliger, sykehus, pleieinstitusjoner, fritidsboliger, utdanningsinstitusjoner og barnehager skal ikke overstige grenseverdi i tabell 3.

Tabell 3. Krav til luktimmisjon

Komponent	**Luktkrav grenseverdi**	**Midlingstid**	**Percentil**
Lukt ved følsom bebyggelse	1 ou_E/m^3 *	time	99 % **

* ou_E/m^3 – *europeiske luktenheter per kubikkmeter: konsentrasjon av lukt i luft – Norsk Standard NS-EN 13725*
***99 % av alle timeverdiene per måned skal grenseverdien være overholdt.*

4.4.2 Håndtering av klager på lukt

Bedriften skal ha et system for registrering av mottatte klager på lukt som skal knyttes til sted og tid. Det skal gjøres en vurdering av klagen opp mot drift og andre relevante forhold, og eventuelle gjennomførte tiltak skal beskrives. Denne informasjonen skal gjøres tilgjengelig for naboene og rapporteres til Statsforvalteren iht. punkt 11.5.

Ved behov skal det gjennomføres luktmålinger sammenstilt med beregninger av spredning og påvirkning ved naboer.

5 Støy

Virksomhetens bidrag til utendørs støy ved omkringliggende boliger, sykehus, pleieinstitusjoner, fritidsboliger, utdanningsinstitusjoner og barnehager skal ikke overskride følgende grenser, målt eller beregnet som innfallende lydtrykknivå ved mest støyutsatte fasade:

Tabell 4. Grenseverdiene gjelder fra **01.01.2025**.

Dag mandag-lørdag (kl. 07-19) $L_{pAekv12h}$	**Kveld mandag-lørdag (kl. 19-23) $L_{pAekv4h}$**	**Søndag/ helligdag (kl. 07-23) $L_{pAekv16h}$**	**Natt (kl. 23-07) $L_{pAekv8h}$**	**Natt (kl. 23-07) L_{AFmax}**
55 dB(A)	50 dB(A)	50 dB(A)	45 dB(A)	60 dB(A)

L_{pAekvT} er A-veiet gjennomsnittsnivå (dBA) midlet over driftstid der T angir midlingstiden i antall timer. L_{AFmax} er gjennomsnittlig A-veiet maksimalnivå for de 5-10 mest støyende hendelsene i perioden med tidskonstant "Fast" på 125 ms.

Alle støygrenser skal overholdes innenfor alle driftsdøgn. Støygrensene gjelder all støy fra bedriftens virksomhet, inkludert intern transport på bedriftens område samt lossing/lasting av råvarer og produkter. Støy fra midlertidig bygg- og anleggsvirksomhet og fra persontransport av ansatte til og fra virksomhetsområdet er likevel ikke omfattet av grensene.

6 Nærmiljøtiltak

6.1 Oppfølging av nærmiljøulemper

Bedriften skal utarbeide driftsrutiner som sikrer at nærmiljøulempene som følge av virksomheten reduseres til et minimum. Dette forutsetter blant annet at bedriften foretar en systematisk oppfølgning av klager på nærmiljøulemper, som for eksempel forsøpling, støy, støv, lukt mv. Systematisk oppfølgning av klager innebærer blant annet at bedriften vurderer hensiktsmessigheten ved egne driftsrutiner og behov for eventuelle endringer, samt behov for akutte tiltak.

7 Grunnforurensning og forurensede sedimenter

Virksomheten skal ikke medføre utslipp til grunn eller grunnvann som kan medføre skader eller ulemper for miljøet.

Bedriften plikter å gjennomføre forebyggende tiltak som skal hindre utslipp til grunn og grunnvann.

Bedriften plikter videre å gjennomføre tiltak som er egnet til å begrense miljøvirkningene av et eventuelt utslipp til grunn og grunnvann. Utstyr og tiltak som skal forhindre utslipp til grunn og grunnvann eller hindre at eventuelle utslipp medfører skade eller ulempe for miljøet, skal overvåkes og vedlikeholdes regelmessig. Plikten etter dette avsnittet gjelder tiltak som står i et rimelig forhold til de skader og ulemper som skal unngås.

Bedriften skal holde løpende oversikt over eventuell eksisterende forurenset grunn på virksomhetsområdet og forurensede sedimenter utenfor, herunder faren for spredning, samt vurdere behovet for undersøkelser og tiltak. Er det grunn til å anta at undersøkelser eller andre tiltak vil være nødvendig, skal Statsforvalteren varsles om dette.

Terrenginngrep som kan medføre fare for at forurensning i grunnen sprer seg, må ha godkjent tiltaksplan etter forurensningsforskriften kapittel 2, eventuelt tillatelse etter forurensningsloven.

Ved endelig nedleggelse av virksomheten, skal bedriften vurdere forurensningstilstand i grunn og grunnvann med hensyn til mulig forurensning av relevante farlige stoffer som er brukt, fremstilt eller frigitt ved virksomheten og treffe de tiltak som følger av forurensningsloven § 7 og § 20. Plan for tiltak skal forelegges Statsforvalteren. Statsforvalteren kan stille ytterligere krav med hjemmel i forurensningsloven. Se for øvrig punkt 16.

8 Kjemikalier

Med kjemikalier menes her kjemiske stoffer og stoffblandinger som brukes i virksomheten, både som råstoff i prosess og som hjelpekjemikalier, for eksempel begroingshindrende midler, vaskemidler, hydraulikkvæsker og brannbekjempningsmidler.

For kjemikalier som benyttes på en slik måte at det kan medføre fare for forurensning, skal virksomheten dokumentere at den har foretatt en vurdering av kjemikalienes helse- og miljøegenskaper på bakgrunn av testing eller annen relevant dokumentasjon, jf. også punkt 2.7 om internkontroll.

Bedriften plikter å etablere et dokumentert system for substitusjon av kjemikalier. Det skal foretas en løpende vurdering av faren for skadelige effekter på helse og miljø forårsaket av de kjemikalier som benyttes, og av om alternativer finnes. Skadelige effekter knyttet til produksjon, bruk og endelig disponering av produktet, skal vurderes. Der bedre alternativer finnes, plikter bedriften å benytte disse så langt dette kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe[1].

Stoffer alene, i stoffblandinger og/eller i produkter, skal ikke framstilles, bringes i omsetning, eller brukes uten at de er i overensstemmelse med kravene i REACH-regelverket og andre regelverk som gjelder for kjemikalier.

[1] jf. lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrolloven) av 11.06.1976 nr. 79 § 3a om substitusjonsplikt

9 Energi

9.1 Energiledelse

Bedriften skal ha et system for energiledelse i virksomheten for kontinuerlig, systematisk og målrettet vurdering av tiltak som kan iverksettes for å oppnå en mest mulig energieffektiv produksjon og drift. Systemet for energiledelse skal inngå i bedriftens internkontroll, jf. vilkår 2.7. og følge prinsippene og metodene angitt i norsk standard for energiledelse.

9.2 Utnyttelse av overskuddsenergi

Bedriften skal i størst mulig grad utnytte overskuddsenergi fra eksisterende og nye anlegg internt. Bedriften skal også gjennom tiltak på eget bedriftsområde legge til rette for at overskuddsenergi skal kunne utnyttes eksternt med mindre det kan godtgjøres at dette ikke er teknisk eller økonomisk mulig.

9.3 Spesifikt energiforbruk

Spesifikt energiforbruk skal beregnes og rapporteres årlig, jf. punkt 11.5.

10 Egenprodusert avfall

10.1 Generelle krav

Bedriften plikter så langt det er mulig uten urimelige kostnader eller ulemper å unngå at det dannes avfall som følge av virksomheten. Bedriften plikter å sørge for at all håndtering av avfall, herunder gjenvinning, skjer i overensstemmelse med forurensningsregelverket.
For materiale som utnyttes som biprodukt, skal det foreligge skriftlig dokumentasjon som viser at kriteriene i forurensningsloven § 27 andre ledd er oppfylt.

Innholdet av skadelige stoffer i avfallet skal begrenses mest mulig.

Avfall som oppstår i virksomheten, skal primært søkes ombrukt i egen produksjon eller i andres produksjon. Hvis dette ikke er mulig eller medfører urimelig kostnad, skal det fortrinnsvis materialgjenvinnes. Dersom dette heller ikke er mulig uten urimelig kostnad, skal avfallet så langt mulig gjenvinnes på annen måte.

Farlig avfall kan ikke fortynnes med den virkning at det blir regnet som ordinært avfall. Ulike typer farlig avfall kan ikke sammenblandes hvis dette kan medføre fare for forurensning eller skape problemer for den videre håndteringen av avfallet. Farlig avfall kan heller ikke blandes sammen med annet avfall, med mindre det letter den videre behandlingen av det farlige avfallet og dette gir en miljømessig minst like god løsning.

10.2 Håndtering av avfall

All håndtering av avfall skal foregå slik at det ikke medfører forurensende avrenning til grunn eller overflatevann. Sjenerende støving skal unngås. Farlig avfall skal håndteres i henhold til avfallsforskriften kapittel 11.

I tillegg gjelder følgende:

a. All håndtering av avfall skal være basert på en risikovurdering, jf. punkt 2.7 *Internkontroll]* og 13 *Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning*.
b. Bedriften skal ha kart hvor det fremgår hvor forskjellige typer avfall er lagret.
c. Avfallslager skal være sikret slik at uvedkommende ikke får adgang. Lagret farlig avfall skal ha forsvarlig tilsyn. Lagret avfall skal være merket slik at det fremgår hva som er lagret.
d. Avfall som ved sammenblanding kan gi fare for brann, eksplosjon eller dannelse av farlige stoffer, skal lagres med nødvendig avstand.
e. Alt farlig avfall, uavhengig av mengde, skal lagres innendørs og på tett dekke[2] med oppsamling av eventuell avrenning. Annen lagringsmåte kan godtas dersom bedriften kan dokumentere at den valgte lagringsmåten gir minst like lav risiko og like god miljøbeskyttelse.

For visse typer tanklagring gjelder forurensningsforskriften kapittel 18.

11 Utslippskontroll og rapportering til Statsforvalteren

11.1 Kartlegging av utslipp

Bedriften plikter systematisk å kartlegge virksomhetens utslipp til luft, grunn og vann. Dette gjelder både diffuse utslipp og punktutslipp. Bedriften skal legge denne kartleggingen til grunn for utarbeidelsen av programmet for utslippskontroll (punkt 11.24).

Bedriften skal også kartlegge virksomhetens bidrag til støy. Kartleggingen skal holdes oppdatert.

11.2 Utslippskontroll

Bedriften skal kontrollere og dokumentere utslippene til luft og vann ved å gjennomføre målinger. Målinger består av volumstrømsmåling, prøvetaking, analyse og beregning. Målinger skal utføres slik at de blir representative for virksomhetens faktiske utslipp og skal omfatte:

- utslipp av komponenter som er regulert gjennom grenseverdier fastsatt i tabell 2 under punkt 3 i tillatelsen.
- utslipp av komponenter som er regulert gjennom grenseverdier fastsatt i forskrift

[2] Med tett dekke menes fast, ugjennomtrengelig og tilstrekkelig slitesterkt dekke for de aktuelle materialer/avfallstyper.

- utslipp av andre komponenter som kan ha miljømessig betydning og dermed er omfattet av rapporteringsplikten

Bedriften skal vurdere usikkerhetsbidragene ved de forskjellige trinnene i målingene (volumstrømsmåling - prøvetaking – analyse – beregning) og velge løsninger som reduserer den totale usikkerheten til et akseptabelt nivå. For alle målinger skal det være en prøvetakingsfrekvens som sikrer representative prøver.

For utslipp av komponenter som er regulert i tabellen i punkt 3, skal virksomheten årlig foreta en faglig begrunnet vurdering av utslippsmengde og rapportere dette i henhold til punkt 11.5.

11.3 Kvalitetssikring av målingene

Bedriften er ansvarlig for at måleutstyr, metoder og gjennomføring av målingene er forsvarlig kvalitetssikret blant annet ved å:

- utføre målingene etter Norsk standard. Dersom det ikke finnes, kan internasjonal standard benyttes. Bedriften kan benytte andre metoder enn norsk eller internasjonal standard dersom særlige hensyn tilsier det. Bedriften må i tilfelle dokumentere at særlige hensyn foreligger og at den valgte metoden gir representative tall for virksomhetens faktiske utslipp.
- bruke akkrediterte laboratorier / tjenester når volumstrømsmåling, prøvetaking og analyse utføres av eksterne. Tjenesteyter skal være akkreditert for den aktuelle tjenesten dersom slik tjenesteyter finnes.
- delta i sammenlignende laboratorieprøving (SLP) og/eller jevnlig verifisere analyser med et eksternt, akkreditert laboratorium for de parameterne som er regulert gjennom presise grenseverdier, når virksomheten selv analyserer.
- jevnlig vurdere om plassering av prøvetakingspunkter, valg av prøvetakingsmetoder og -frekvenser gir representative prøver.
- jevnlig utføre kontroll og kalibrering av måleutstyr.

11.4 Program for utslippskontroll

Bedriften skal ha et program for utslippskontroll (måleprogram) som inngår i bedriftens dokumenterte internkontroll.

I programmet skal bedriften redegjøre for de kartlagte utslippene (punkt 11.1, første avsnitt), gjennomføringen av utslippskontrollen (punkt 11.2) og kvalitetssikring av målingene (punkt 11.3).

Måleprogrammet skal inneholde:

- en redegjørelse for virksomhetens faktiske utslipp til luft og vann, samt støy, med en oversikt over alle utslippsstrømmer, volum og innhold, til luft og vann
- en beskrivelse av de forskjellige trinnene i målingene (volumstrømsmåling – prøvetaking – analyse – beregning) for hver strøm og komponent
- en beskrivelse av måleutstyr som benyttes til målinger, samt frekvens for måleutstyrskontroll og kalibrering

- en begrunnelse for valgte prøvetakingspunkter og prøvetakingsmetodikk (metoder og frekvens)
- en beskrivelse av valgte metoder/standarder for analyse
- hvis aktuelt, en begrunnelse for valgt frekvens for deltagelse i SLP og/eller verifisering av analyser med et akkreditert laboratorium
- en redegjørelse for hvilke usikkerhetsbidrag de ulike trinnene gir

Måleprogrammet skal holdes oppdatert.

11.5 Rapportering til Statsforvalteren

Virksomheten skal innen 1. mars hvert år rapportere miljødata og eventuelle avvik for foregående år via www.altinn.no. Miljødata omfatter blant annet produksjonsmengder, avfallsmengder, energiforbruk og resultater fra utslippskontroll. Rapportering skal skje i henhold til Miljødirektoratets veileder til bedriftenes egenrapportering, se www.miljødirektoratet.no.

For utslipp av stoffer der det ikke er fastsatt utslippsgrenser, vil Statsforvalteren ved gjennomgang av egenkontrollrapportene vurdere behovet for å fastsette mer presise, og eventuelt strengere, grenser.

Dersom virksomheten har hatt høyere utslipp enn korttidsgrensene, og bedriften vil hevde at dette skyldes situasjoner som nevnt i note til tabell under punkt 3.1 eller må bedriften redegjøre nærmere for årsakene i vedlegg til egenkontrollrapporten.

Bedriften skal sammen med den årlige egenkontrollrapporteringen sende Statsforvalteren en rapport om antall klager på lukt og antall lukthendelser ved bedriften det siste året. Det skal redegjøres for årsaken til de enkelte lukthendelsene og/eller luktklagene, og eventuelle tiltak som er gjennomført for å begrense eller stanse utslippet.

12 Miljøovervåking

12.1 Overvåking av resipienter

Bedriften skal sørge for overvåking av mulige miljøeffekter av virksomheten i henhold til et overvåkingsprogram. Dette gjelder så vel mulige effekter på luft, grunn, vann og sedimenter i den grad dette er aktuelt.

13 Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning

13.1 Miljørisikoanalyse

Bedriften skal gjennomføre en miljørisikoanalyse av sin virksomhet, i tråd med internkontrollforskriften jf. 2.7. Bedriften skal vurdere resultatene opp mot akseptabel miljørisiko. Potensielle kilder til akutt forurensning av vann, grunn og luft skal også kartlegges. Miljørisikoanalysen skal dokumenteres og skal i tillegg også omfatte alle forhold ved virksomheten som kan medføre akutt forurensning med fare for helse- eller miljøskader inne på virksomhetens område eller utenfor. Ved endrede produksjonsforhold skal miljørisikoanalysen oppdateres.

Risikoanalysen skal ta hensyn til ekstremvær, flom etc og fremtidige klimaendringer.
Fare for utslipp til ytre miljø ved brann på anlegget, inkludert utslipp av slokkevann, skal inkluderes i miljørisikoanalysen.

Bedriften skal ha oversikt over de miljøressurser som kan bli berørt av akutt forurensning og helse- og miljømessige konsekvenser slik forurensning kan medføre.

13.2 Forebyggende tiltak

Med grunnlag i miljørisikoanalysen skal bedriften, så langt det er mulig uten urimelige kostnader, iverksette de tiltak som er nødvendige for å redusere miljørisikoen til et akseptabelt nivå. Dette gjelder både sannsynlighetsreduserende og konsekvensreduserende tiltak. Bedriften skal ha en oppdatert oversikt over de forebyggende tiltakene.

13.3 Beredskapsanalyse

Med grunnlag i miljørisikoanalysen skal bedriften utarbeide en beredskapsanalyse for restrisiko som gjenstår etter at forebyggende tiltak er iverksatt. For hver av hendelsene som er identifisert i miljørisikoanalysen skal virksomheten utarbeide og begrunne:

a. organisering av beredskapen
b. nødvendig beredskapsutstyr
c. nødvendig mannskap
d. responstid

Beredskapen skal stå i et rimelig forhold til risiko for akutt forurensning.

13.4 Beredskapsetablering

Basert på beredskapsanalysen skal det etableres en beredskapsorganisasjon med mannskap og nødvendig utstyr. Kompetanse, opplæring og organisering skal være dimensjonert for de potensielle hendelsene som er vurdert å utgjøre størst miljørisiko.

13.5 Beredskapsplan

Miljørisikoanalyse, beredskapsanalyse, forebyggende tiltak og beredskapsetablering skal dokumenteres i en beredskapsplan som er en del av bedriftens internkontrolldokumentasjon.

Beredskapsplanen skal som et minimum beskrive den etablerte beredskapens organisering, bemanning, innsatsutstyr og personlig utstyr og angi innsatsplaner for dimensjonerende scenarier.

Beredskapsplanen skal holdes oppdatert og kunne fremvises ved behov.

13.6 Øving av beredskap

Det skal utarbeides en plan for å øve på beredskapen, og det skal gjennomføres øvelse minst en gang per år. Det skal utarbeides klare mål for øvelsen, inkludert mål for responstid. Øvelsen skal dokumenteres i rapporter, med eventuelle anbefalinger om forbedringer. Hvordan eventuelle anbefalinger om forbedringer er fulgt opp, skal være dokumentert i internkontrollen.

13.7 Beredskap

Bedriften skal på bakgrunn av miljørisikoanalysen og de iverksatte risikoreduserende tiltakene etablere og vedlikeholde en beredskap mot akutt forurensning. Beredskapen skal være tilpasset den miljørisikoen som virksomheten til enhver tid representerer. Beredskapen mot akutt forurensning skal øves minimum en gang per år.

13.8 Varsling av akutt forurensning

Akutt forurensning eller fare for akutt forurensning skal varsles i henhold til forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning. Bedriften skal også så snart som mulig underrette Statsforvalteren i slike tilfeller, (sfovpost@statsforvalteren.no).

14 Undersøkelser og utredninger

14.1 Utredning av korresponderende verdier KOF-TOC

Bedriften skal utrede muligheten å erstatte grenseverdien for KOF i punkt 3.1 med en utslippsgrense for TOC. Utredningen skal redegjøre for:

- Korrelasjonen mellom KOF og TOC i utslippet fra virksomhetens produksjon.
- En begrunnet vurdering av om grenseverdien for KOF kan erstattes med en grenseverdi for TOC, inkludert forslag til eventuell grenseverdi i TOC.

Utredningen om korresponderende verdier KOF – TOC skal være utarbeidet innen 01.03.2026 og sendes Statsforvalteren i forbindelse med egenkontrollrapporteringen for 2025.

14.2 Utredning av kobber, sink og AOX i utslipp til vann

Bedriften skal utrede sine utslipp til vann av kobber, sink og AOX i prosessavløpsvann. Utredningen skal redegjøre for:

- Kartlegging av innholdet av kobber, sink og AOX i prosessavløpsvann.
- Redegjørelse for konsentrasjoner og mengder av utslipp.
- Miljørisikovurdering av utslippene.
- Eventuelt forslag til grenseverdier og avbøtende tiltak.

Utredningen skal sendes Statsforvalteren innen 31.12.2025.

14.3 Utredning av utslipp til luft – prosessutslipp fra Bioco

Bedriften skal utrede sine utslipp til luft fra utvinning av proteiner og fett i virksomheten til Bioco. TVOC, NH_3 og H_2S og lukt skal inngå i utredningen, sammen med andre stoffer som fremkommer i bedriftens kartlegging. Utredningen skal redegjøre for:

- Utslippspunkter.
- Kartlegging hvilke stoffer, utslippene kan inneholde. Bedriften skal utføre nødvendige målinger for å kunne bestemme innhold av de ulike stoffene i utslippene.
- Redegjøre for konsentrasjoner og mengder av forurensende stoffer per utslippspunkt
- Miljørisikovurdering av utslippene.
- Eventuelt forslag til grenseverdier og avbøtende tiltak.

Utredningen skal sendes Statsforvalteren innen 31.12.2025.

14.4 BAT-vurdering for BAT-konklusjoner for slakterier, animalske bi- og/eller spiselige co-produkter

Bedriften skal innen 31.12.2025 sende inn følgende informasjon;

1. En vurdering av om utslippene er i tråd med BAT-AEL som er gjeldende for aktiviteter ved anlegget.
2. For BAT-konklusjoner der det beskrives teknikker, skal bedriften oppgi om teknikken er i bruk ved anlegget eller om eventuelle alternative teknikker benyttes.
3. Dersom BAT-AEL ikke oppfylles, må det oppgis en beskrivelse av eventuelle tiltak som må gjennomføres for å overholde BAT-AEL. Kostnader for eventuelle tiltak, og hvor lang tid det kan ta å gjennomføre tiltakene, skal også oppgis.

Excelark fra Miljøstyrelsen i Danmark kan benyttes for redegjørelsen.
https://mst.dk/erhverv/groen-produktion-og-affald/industri/batbref/liste-over-alle-bref-dokumenter/slagterier-og-animalske-biprodukter ,
Bedriften kan fylle inn kommentarer om hvorvidt BAT-AEL oppfylles per i dag, og hvilke teknikker som brukes. For BAT-konklusjoner som ikke relevante for anlegget kan bedriften opplyse om dette i vurderingen.

15 Eierskifte, omdanning m.v.

Hvis det driftsansvarlige selskap overdras til ny eier eller driftsansvaret overføres til annet selskap, skal melding sendes Statsforvalteren så snart som mulig og senest én måned etter eierskiftet.

Dersom det driftsansvarlige selskapet skal fusjonere, fisjonere, på annen måte omdannes eller selskapet skal overføre driftsansvaret for den forurensende virksomheten til nytt ansvarlig selskap, skal dette meddeles Statsforvalteren. Nytt driftsansvarlig selskap kan ikke drive i henhold til tillatelsen før Statsforvalteren har mottatt og godkjent ny tilfredsstillende finansiell sikkerhet fra det nye driftsansvarlige selskapet. Tidligere driftsansvarlig selskap er ansvarlig etter tillatelsen frem til slik godkjenning er gitt.

16 Nedleggelse

Hvis et anlegg blir nedlagt eller en virksomhet stanser for en lengre periode, skal eieren eller brukeren gjøre det som til enhver tid er nødvendig for å motvirke fare for forurensninger. Hvis anlegget eller virksomheten kan medføre forurensninger etter nedleggelsen eller driftsstansen, skal det i rimelig tid på forhånd gis melding til Statsforvalteren.

Statsforvalteren kan fastsette nærmere hvilke tiltak som er nødvendig for å motvirke forurensning.

Ved nedleggelse eller stans skal virksomheten sørge for at råvarer, hjelpestoff, halvfabrikat eller ferdig vare, produksjonsutstyr og avfall tas hånd om på forsvarlig måte, herunder at farlig avfall håndteres i henhold til avfallsforskriften kap. 11. De tiltak som treffes i denne forbindelse, skal rapporteres til Statsforvalteren innen 3 måneder etter nedleggelse eller stans. Rapporten skal også inneholde dokumentasjon av disponeringen av kjemikalierester og ubrukte kjemikalier og navn på eventuell(e) kjøper(e).

Ved nedleggelse av en virksomhet skal den ansvarlige sørge for at driftsstedet settes i miljømessig tilfredsstillende stand igjen. En tiltaksplan som viser hvilke tiltak som er nødvendige for å sikre dette, samt en fremdriftsplan for arbeidet, skal sendes Statsforvalteren senest 3 måneder før nedleggelse.

Bedriften skal også for nedleggelsesåret rapportere miljødata og eventuelle avvik via altinn.no, jf. punkt 11.5

Dersom virksomheten ønskes startet på nytt, skal det gis melding til Statsforvalteren i god tid før start er planlagt.

17 Tilsyn

Bedriften plikter å la representanter for Statsforvalteren eller de som denne bemyndiger, føre tilsyn med anleggene til enhver tid.

Vedlegg 1 – Liste over prioriterte miljøgifter, jf. punkt 2.1.

Utslipp av disse komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår uttrykkelig av vilkårene i punkt 3 til 14.

Metaller og metallforbindelser:

	Forkortelser
Arsen og arsenforbindelser	As og As-forbindelser
Bly og blyforbindelser	Pb og Pb-forbindelser
Kadmium og kadmiumforbindelser	Cd og Cd-forbindelser
Krom og kromforbindelser	Cr og Cr-forbindelser
Kvikksølv og kvikksølvforbindelser	Hg og Hg-forbindelser

Organiske forbindelser:

Bromerte flammehemmere	**Vanlige forkortelser**
Penta-bromdifenyleter (difenyleter, pentabromderivat)	Penta-BDE
Okta-bromdifenyleter (defenyleter, oktabromderivat)	Okta-BDE, octa-BDE
Deka-bromdifenyleter (bis(pentabromfenyl)eter)	Deka-BDE, deca-BDE
Heksabromcyclododekan	HBCDD
Tetrabrombisfenol A (2.2`,6,6`-tetrabromo-4,4`isopropyliden difenol)	TBBPA

Klorerte organiske forbindelser	
Dekloran pluss (syn og anti isomere former)	DP (syn-DP, anti DP)
1,2-Dikloretan	EDC
Klorerte dioksiner og furaner	Dioksiner, PCDD/PCDF
Heksaklorbenzen	HCB
Kortkjedete klorparafiner C_{10} - C_{13} (kloralkaner C_{10} - C_{13})	SCCP
Mellomkjedete klorparafiner C_{14} - C_{17} (kloralkaner C_{14} - C_{17})	MCCP
Klorerte alkylbenzener	KAB
Pentaklorfenol	PCF, PCP
Polyklorerte bifenyler	PCB
Triklorbenzen	TCB
Tetrakloreten	PER
Trikloreten	TRI
Triklosan (2,4,4'-Triklor-2'-hydroksydifenyleter)	TCS
Tris(2-kloretyl)fosfat	TCEP

Enkelte tensider	
Ditalg-dimetylammoniumklorid	DTDMAC
Dimetyldioktadekylammoniumklorid	DSDMAC
Di(hydrogenert talg)dimetylammoniumklorid	DHTMAC

Nitromuskforbindelser
Muskxylen

Alkylfenoler og alkylfenoletoksylater	
Nonylfenol og nonylfenoletoksilater	NF, NP, NFE, NPE
Oktylfenol og oktylfenoletoksilater	OF, OP, OFE, OPE
4-heptylfenoler (forgrenet og rettkjedet)	4-HPbl
4-tert-pentylfenol	4-t-PP
4-tert-butylfenol	4-t-BP
Dodecylfenol m. isomerer	DDP

2,4,6 tri-tert-butylfenol	TTB-fenol
Per- og polyfluorerte alkylforbindelser (PFAS)	
Perfluoroktansulfonsyre (PFOS), inkl. salter av PFOS og relaterte forbindelser	PFOS, PFOS-relaterte forbindelser
Perfluorheksansulfonsyre (PFHxS), inkl salter av PFHxS og relaterte forbindelser	PFHxS, PFHxS-relaterte forbindelser
Perfluorobutansulfonsyre (PFBS), inkl. salter av PFBS og relaterte forbindelser	PFBS, PFBS-relaterte forbindelser
Perfluoroktansyre	PFOA
Perfluorheksansyre	PFHxA
2,3,3,3-tetrafluoro-2-(heptafluoropropoksy)propionsyre	HFPO-DA
Langkjedete perfluorerte karboksylsyrer C9-PFCA – C14-PFCA	PFNA, PFDA, PFUnDA, PFDoDA, PFTrDA, PFTeDA
Tinnorganiske forbindelser	
Tributyltinnforbindelser	TBT
Trifenyltinnforbindelser	TFT, TPT
Dibutyltinnforbindelser	DBT
Dioktyltinnforbindelser	DOT
Polysykliske aromatiske hydrokarboner	PAH
Ftalater	
Dietylheksylftalat (bis(2-etylheksyl)ftalat)	DEHP
Benzylbutylftalat	BBP
Dibutylftalat	DBP
Diisobutylftalat	DIBP
Bisfenol A	BPA
Siloksaner	
Dodekamethylsykloheksasiloksan	D6
Dekametylsyklopentasiloksan	D5
Oktametylsyklotetrasiloksan	D4
Organiske UV-filtre	
2-Benzotriazol-2-yl-4,6-di-tert-butylphenol	UV-320
2,4-di-tert-butyl-6-(5-chlorobenzotriazol-2-yl)phenol	UV-327
2-(2H-benzotriazol-2-yl)-4,6-ditertpentylphenol	UV-328
2-(2H-Benzotriazol-2-yl)-4-(tert-butyl)-6-(sec-butyl)phenol	UV-350
3-benzylidene-1,7,7-trimethylbicyclo[2.2.1]heptan-2-one	3-BC